

עובד בשירות המילואים - מגן וחרב/ עו"ד שירה פורת¹

ללקוח של משרדנו היה עובד אותו חפץ לפטר במשך זמן רב. הבעיה הייתה רק כי בכל חודש נקרא העובד למספר ימי מילואים ונראה היה שבשל כך לא ניתן לפטרו. האם זה אכן המצב?

חוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה) התש"ט-1949, אשר חוקק עוד בימיה הראשונים של מדינת ישראל, נועד להגן על חיילי המילואים מפוטורים אשר נעשים בשל שירות המילואים ואף בתקופה של 30 ימים לאחר מכן אם שירות המילואים עלה על יומיים רצופים.

הרציונאל אשר עמד מאחורי חוק זה הינו למנוע מצב בו עובד אשר נקרא לשירות המילואים, מכוח חוק, יחשוש להמשך העסקתו במקום העבודה. בתוך כך, עצם חקיקת החוק מהווה גילוי דעת של המחוקק, כמו של הציבור כולו, ביחס לחשיבות שירות המילואים וההגנה על חיילי המילואים במדינת ישראל. הגנה זו מצאה ביטוי אף בחוק שוויון הזדמנויות בעבודה התשמ"ח-1988.

במרוצת השנים, נשמעו קולות כי מוענקת הגנת יתר לחיילי המילואים ורבו המקרים בהם מעבידים עמדו בפני שוקת שבורה עת עובדיהם נקראו באופן תכוף לשירות המילואים בעוד שלא היה ביכולתם לפטרם.

חוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה) נתן דעתו גם לאינטרס המעביד לפטר עובד שהסיבות לפיטוריו אינן בשל שירות המילואים וזאת למען לא יהפוך החוק חרב נגד מעביד, כאשר מעביד יכול לפנות לועדת התעסוקה של משרד הביטחון, אשר הוקמה לצורך ביצוע החוק, שביכולתה ליתן היתר לפיטורי עובד בשירות מילואים או בתקופה לאחר מכן- אם שוכנעה כי הפיטורים לא נעשו בשל שירות המילואים. לשון אחר, מעביד אשר חפץ לפטר עובד ללא קשר לשירות המילואים שלו ותוך הצגת טעמים רלוונטיים יכול לפנות לועדת התעסוקה של משרד הביטחון ולקבל היתר לפיטוריו ובכך להימנע ממצב בו המשך העסקת העובד נכפה עליו בשל שירות המילואים.

בפועל, מעבידים מעדיפים להימנע מפנייה לועדת התעסוקה של משרד הביטחון, בעיקר מתוך החשש כי יתנהל הליך ממושך אשר יגיע לסיומו בתקופה בה ממילא יוכלו לפטר את העובד על פי חוק. יחד עם זאת, מעבידים רבים אינם מודעים לעובדה כי ועדת תעסוקה צריכה, ככל האפשר, לדון ולפסוק בכל בקשה תוך חמישה עשר יום מיום הגשתה ומכאן כי ההליך בפני ועדת התעסוקה הינו הליך מהיר ויעיל.

לאור האמור, חשוב ביותר כי כל מעביד יודא טרם פיטורי עובד האם העובד משרת באותה העת במילואים או האם מדובר בתקופה של 30 יום לאחר שירות המילואים וזאת בכדי להימנע ממצב בו מופר חוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה) ברגל גסה. זאת ועוד, חשוב שמעביד אשר חפץ בפיטורי עובד בשירות מילואים מטעמים שאינם קשורים לשירות המילואים ייוועץ עם מומחה בתחום דיני העבודה בכדי לבחון אפשרות פנייה לועדת התעסוקה של משרד הביטחון בכדי לקבל היתר מתאים.

¹ עו"ד שירה פורת הינה עורכת דין במשרד אפיק ושות' (www.afiklaw.com) ועוסקת בעיקר בתחום העסקאות הבינלאומיות, מיזוגים ורכישות, תאגידים, דיני עבודה וליטיגציה מסחרית. אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו ומומלץ להיוועץ בעורך דין המתמחה בתחום זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו.